

KONKURENCES PADOME

Blaumaņa ielā 5a, Rīgā, LV-1011 ♦ tālr. 67282865 ♦ fakss 67242141 ♦ e-pasts: council@kp.gov.lv

L Ē M U M S

Rīgā

Nr. 45

(Prot. Nr. 46, 3.§)

2009. gada 20. novembris

Par lietas izpētes izbeigšanu

Lieta Nr.1101/09/05/8

Par Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas

2.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu

Rīgas brīvostas pārvaldes darbībās

Konkurences padome 26.05.2009. saņēma AS „PKL Flote” (turpmāk – PKL) pilnvarotā pārstāvja 26.05.2009. vēstuli Nr.26/05_KP (turpmāk – Iesniegums).

Iesniegumā ir norādīts, ka PKL 22.05.2009. saņēma Rīgas brīvostas pārvaldes „Paziņojums par līguma vienpusēju izbeigšanu” (turpmāk – Paziņojums), ar kuru tiek paziņots, ka ar 01.06.2009. vienpusēji tiek izbeigts līgums ar PKL par velkoņu pakalpojumiem Rīgas brīvostā. Iesniegumā norādīts, ka šāds Paziņojums ir pretiesisks un nepamatots, jo tiek balstīts uz dokumentu neiesniegšanu Rīgas brīvostas pārvaldei, lai gan visi Paziņojumā minētie dokumenti Rīgas brīvostas pārvaldei ir iesniegti.

Iesniegumā ir izteikts lūgums ierosināt lietu pret Rīgas brīvostas pārvaldi par Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas ģenerālklausulas, 13.panta pirmās daļas 1. un 2.punktā noteikto aizliegumu pārkāpumu.

AS „PKL Flote” ir reģistrēta Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā ar vienoto reģistrācijas Nr.40003643581. Tās juridiskā adrese ir Rīga, Tvaika iela 37a, LV 1047.

Rīgas Brīvostas pārvalde 1998.gada 9.jūlijā ir reģistrēta Valsts ieņēmumu dienestā ar vienoto reģistrācijas Nr.90000512408. Tās juridiskā adrese ir Saivas iela 40, Rīga, LV 1030.

Pamatojoties uz Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 1.punktu un 22.panta 1.punktu, Konkurences padome 28.05.2009. ierosināja lietu „Par Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 2.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu Rīgas brīvostas pārvaldes darbībās”.

Ierosinātās lietas ietvaros tika pieprasīta papildus informācija no PKL, Rīgas brīvostas pārvaldes, kā arī ņemta vērā informācija, kas iegūta veicot Konkurences padomes 24.03.2008. lēmuma Nr.E02-8 „Par lietas izpēti izbeigšanu daļā un pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma un naudas uzlikšanu daļā” lietā „Par Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas ģenerālklausulā un 13.panta pirmās daļas 1.punktā noteikto aizliegumu pārkāpumu Rīgas brīvostas pārvaldes”¹ (turpmāk – Lēmums Nr.E02-8) nolemjotās daļās 2.punktā uzlikto tiesisko pienākumu izpildes kontroli.

Izvērtējot Iesniegumā minēto un papildus iegūto informāciju, Konkurences padome

konstatēja:

1. Normatīvais regulējums

Konkurences likuma 3.pantā noteikts, ka Konkurences likuma noteikumi attiecas uz tirgus dalībniekiem un jebkuru reģistrētu vai neregistrētu tirgus dalībnieku apvienību. Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 9.punkta definīciju un atbilstoši Konkurences likuma mērķim un jēgai par tirgus dalībnieku šā likuma izpratnē var uzskatīt jebkuru personu, kura veic vai gatavojas veikt saimniecisko darbību Latvijas teritorijā vai kuras darbība ietekmē vai var ietekmēt konkurenci Latvijas teritorijā.

Konkurences padome Lēmumā Nr. E02-8 konstatēja:

Saskaņā ar Rīgas brīvostas likuma 5.pantu Rīgas brīvostas pārvaldīšanu veic Rīgas ostas pārvalde, kuras kompetenci nosaka „Rīgas brīvostas likums”, Likums par ostām, Rīgas domes 06.04.2004. nolikums Nr.95 „Rīgas brīvostas pārvaldes nolikums” (turpmāk - Rīgas brīvostas pārvaldes nolikums) un Rīgas brīvostas noteikumi, kas reglamentē Rīgas brīvostas iekšējo režīmu.

Saskaņā ar Rīgas brīvostas pārvaldes nolikuma 1.3.apakšpunktu Rīgas brīvostas pārvaldes augstākā lēmējinstītūcija ir brīvostas valde un valdei pakļauts izpildaparāts, kuru vada ostas pārvaldnieks. Izpildaparāts kā pārvaldes institūcija īsteno brīvostas pārvaldīšanu atbilstoši valdes lēmumiem un Rīgas brīvostas pārvaldes nolikumam.

Saskaņā ar Likuma par ostām 7.panta pirmo daļu Rīgas ostas pārvalde ir atvasināta publisko tiesību juridiskā persona. Rīgas brīvostas pārvaldes nolikuma 1.1.punkts arī nosaka, ka: „Rīgas brīvostas pārvalde ir atvasināta publisko tiesību juridiskā persona, kuru izveido Rīgas dome Likumā par ostām noteiktajā kārtībā un kurai saskaņā ar likumu piešķirta autonoma kompetence, kas ietver arī sava budžeta veidošanu un apstiprināšanu.”

Likuma par ostām 7.panta otrā daļa nosaka ostu pārvalžu funkcijas, kuras tās veic kā publisko tiesību subjekts. Savukārt Likuma par ostām 7.panta trešā daļa nosaka funkcijas, kuras tās veic kā privāto tiesību subjekts. No Likuma par ostām 7.panta trešās daļas izriet, ka ostas pārvalde, veicot ostas pakalpojumu pieprasījuma un piedāvājuma izpēti, izstrādājot un apstiprinot finanšu līdzekļu izlietojuma tāmes projektu nākamajam kalendārajam gadam un turpmākajiem

¹ <http://www.kp.gov.lv>, publicēts Latvijas Vēstnesī 03.04.2009. (Nr.53 (4039))

pieciem gadiem, organizējot ostas izbūvi, nodrošināt tās īpašumā esošās vai valdījumā nodotās infrastruktūras uzturēšanu un attīstību, slēdzot līgumus ar komercsabiedrībām par to darbību ostā u.c., lai nodrošinātu un pilnveidotu ostas infrastruktūru un pakalpojumu kompleksu atbilstoši ostas pārvaldes nolikumam un ostas attīstības programmai, darbojas kā privāto tiesību subjekts. Tā paša likuma 18.panta pirmā daļa nosaka, ka „komercdarbība ostā notiek saskaņā ar spēkā esošajiem likumiem un citiem normatīvajiem aktiem, ostas noteikumiem, un pamatojoties uz ostas pārvaldes un attiecīgā uzņēmēja noslēgto līgumu (..)”. Tādā veidā Rīgas brīvostas pārvalde darbojas ostas apsaimniekošanas (pārvaldīšanas) tirgū.

Ievērojot Likuma par ostām 12.panta pirmo, otro un ceturto daļu, kas nosaka ostas pārvalžu finanšu līdzekļu avotus, izmantošanu un uzskaiti, kā arī tā paša likuma 13.panta pirmo un trešo daļu un 14.panta pirmo daļu, no kā izriet, ka ostas pārvalde nosaka ostas maksas un saņem daļu no tām, secināms, ka ostas pārvalde, veicot tai likumā noteiktās ostas apsaimniekošanas funkcijas, darbojas, balstoties uz saimnieciskas darbības principiem.

Ņemot vērā minēto, Rīgas brīvostas pārvalde, darbojoties atbilstoši saimnieciskās darbības principiem, kas noteikti komersantiem, Konkurences likuma izpratnē ir uzskatāma par tirgus dalībnieku, kas darbojas ostas apsaimniekošanas tirgū.

Atbilstoši „Rīgas brīvostas likuma” 3.panta pirmajai daļai, brīvostas teritorijā uzņēmējdarbību var veikt licencētas uzņēmējsabiedrības, kā arī uzņēmumi (uzņēmējsabiedrības), kas nav saņēmuši atļauju uzņēmējdarbības veikšanai brīvās zonas režīmā.

2. Konkrētais tirgus

Konkrētais tirgus Konkurences likuma 1.panta 4.punkta izpratnē ir konkrētās preces tirgus, kas izvērtēts saistībā ar konkrēto ģeogrāfisko tirgu. Atbilstoši Konkurences likuma 1.panta 5.punktam konkrētās preces tirgus – noteiktās preces tirgus, kurā ietverts arī to preču kopums, kuras var aizstāt šo noteikto precī konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū, ņemot vērā pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamības faktoru, preču pazīmes un lietošanas īpašības. Savukārt atbilstoši Konkurences likuma 1.panta 3.punktam konkrētais ģeogrāfiskais tirgus – ģeogrāfiskā teritorija, kurā konkurences apstākļi konkrētās preces tirgū ir pietiekami līdzīgi visiem šā tirgus dalībniekiem, un tādēļ šo teritoriju var nošķirt no citām teritorijām.

Izvērtējot lietas apstākļus, atbilstoši Konkurences padomes praksei², šajā lietā tiek konstatēti divi konkrētie tirgi:

- 1) Rīgas brīvostas apsaimniekošanas (pārvaldīšanas) tirgus, kur Rīgas brīvostas pārvaldei ir piešķirtas ekonomiskās izņēmuma (ekskluzīvas) tiesības;
- 2) velkoņa pakalpojuma tirgus Rīgas brīvostā.

² Konkurences padomes 11.10.2006. lēmums Nr.02-116, publicēts Latvijas Vēstnesī 23.11.2006. (Nr.189 (3557)), Konkurences padomes 27.06.2007. lēmums Nr.80, publicēts Latvijas Vēstnesī 05.07.2007. (Nr.107 (3683)), Konkurences padomes 24.03.2009. lēmums Nr.E02-8, publicēts Latvijas Vēstnesī 03.04.2009. (Nr.53 (4039)).

Ietekmētais konkrētais tirgus ir velkoņa pakalpojuma tirgus Rīgas brīvostā. Lietas ierosināšanas un izpētes periodā šajā tirgū velkoņa pakalpojumus sniedza divi tirgus dalībnieki: Rīgas brīvostas pārvalde³ un PKL.

3. Dominējošais stāvoklis konkrētajā tirgū un tā ļaunprātīgas izmantošanas aizliegums.

Rīgas brīvostas pārvalde kā tirgus dalībnieks saskaņā ar Likumu par ostām atrodas ekonomiskā uzņēmuma stāvoklī Rīgas brīvostā, kas norāda, ka tā šajā tirgū ir dominējošā stāvoklī un uz to attiecas Konkurences likuma 13.panta pirmajā daļā noteiktais dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizliegums⁴.

Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas ģenerālklausula nosaka, ka jebkuram tirgus dalībniekam, kas atrodas dominējošā stāvoklī, ir aizliegts jebkādā veidā ļaunprātīgi to izmantot Latvijas teritorijā. Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana var izpausties arī kā preču ražošanas vai realizācijas apjomu, tirgu vai tehniskās attīstības ierobežošana bez objektīvi attaisnojoša iemesla par sliktu patērētājiem (Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 2.punkts).

4. Rīgas brīvostas pārvaldes līgums ar PKL par velkoņa pakalpojuma sniegšanu

Rīgas brīvostas pārvalde 2003.gada 26.septembrī noslēdza līgumu Nr.B-2/03 (turpmāk –Līgums) ar PKL, saskaņā ar kuru Rīgas brīvostas pārvalde ir atļāvusi PKL un PKL ir apņēmie Rīgas brīvostā veikt velkoņu pakalpojumus.

Līguma 2.1.punktā ir noteikts, ka „*Uzņēmums apņemas veikt velkoņu pakalpojumus Rīgas brīvostā, saskaņā ar noslēgtajiem savstarpējiem līgumiem ar uzņēmumiem vai kuģu pieprasījumiem Rīgas brīvostas teritorijā.*”

Līguma 2.2.punkts: „*Uzņēmums ir iepazinies ar šī Līguma pakalpojuma izpildes organizatoriski tehniskajiem nosacījumiem un apņemas tos veikt kvalitatīvi, atbilstoši pastāvošajām normām un noteikumiem.*”

Līguma 2.8.punkts: „*Uzņēmums apņemas iesniegt Pārvaldei savu gada pārskatu par katru kalendāro gadu, vienlaicīgi ar iesniegšanu VID un LR Uzņēmuma reģistrā, jaunas kuģu un kuģa īpašnieka apdrošināšanas polises, kad iepriekšējām ir beidzies darbības termiņš, kā arī citus dokumentus pēc Pārvaldes pieprasījuma, saskaņā ar LR likumdošanu.*”

Līguma 3.1.punkts: „*Uzņēmums iesniedz Pārvaldei reizi ceturksnī līdz nākošā ceturkšņa 10.datumam rakstveida atskaiti par kuģiem, kurus Uzņēmums apkalpojis un, kuri atstājuši Rīgas brīvostu iepriekšējā ceturksnī.*”

Līguma 4.1. punkts: „*Līgums stājas spēkā abpusējas parakstīšanas brīdī un ir spēkā 1 (vienu) gadu, ja Līgums vai likumi neparedz tā izbeigšanu, vai puses nevienojas to atcelt pirms termiņa.*”

Pārvalde var vienpusēji izbeigt Līgumu, paziņojot par to rakstveidā Uzņēmumam šādos gadījumos: Līguma 4.51.punkts „*ja Uzņēmums atzīst par*

³ Kopš 01.10.2009. Rīgas brīvostas pārvalde tās īpašumā esošos velkoņus iznomā SIA „Amberholdings Liepāja”.

⁴ Konkurences padomes 24.03.2009. lēmums Nr.E02-8, publicēts Latvijas Vēstnesī 03.04.2009. (Nr.53 (4039)).

maksātspējīgu”, Līguma 4.5.2.punkts „ja Uzņēmums pārkāpis Likumu vai Līguma jebkurus uzņemtus noteikumus”, Līguma 4.5.3.punkts „ja pēc iepriekšējās apdrošināšanas polises darbības beigām Uzņēmums nav iesniedzis jaunu apdrošināšanas polisi”.

Starp Rīgas brīvostas pārvaldi un PKL 19.08.2005. tika noslēgta papildus vienošanās Nr.1, ar kuru puses vienojās pagarināt Līguma termiņu uz 1 (vienu) gadu, līdz 26.09.2006.

Starp Rīgas brīvostas pārvaldi un PKL 11.05.2006. tika noslēgta papildus vienošanās Nr.2, ar kuru puses vienojās pagarināt Līguma termiņu līdz 31.12.2010.

5.Rīgas brīvostas pārvaldes darbības izvērtējums

5.1 Rīgas brīvostas pārvaldes PKL sniegtais pamatojums Līguma darbības izbeigšanai.

PKL ar 19.05.2009. Paziņojumu tika informēta, ka Rīgas brīvostas pārvalde ar 01.06.2009. vienpusēji izbeidz Līguma Nr.B-2/03 darbību, pamatojoties uz likumu, LR Civillikuma 1589.pantu un Līguma noteikumu neievērošanu.

Paziņojums pamatots ar šādu Līguma punktu neievērošanu no PKL puses:

„1) Pārvaldei nav iesniegti Uzņēmuma gada pārskati par 2006. un 2007.gadu (Līguma 2.8.punkta noteikumu pārkāpums),

2) Pārvaldei nav iesniegtas atskaites par kuģiem, kurus Uzņēmums apkalpojis un kuri atstājuši Rīgas brīvostu iepriekšējā ceturksnī par šādiem periodiem: 2003.gadu, 2004.gadu I. un II. ceturksni, 2006.gada II.ceturksni, 2007.gada I. un II.ceturksni, 2008.gada IV. ceturksni (Līguma 3.1.punkta noteikumu pārkāpumus),

3) Pārvaldei nav iesniegtas kuģu apdrošināšanas polises saskaņā ar šīs vēstules pielikumā pievienoto PKL velkoņu apdrošināšanas polišu kopsavilkumu (Līguma 2.8.punkta noteikumu pārkāpums)(.).

Bez tam ir saņemtas sūdzības par Uzņēmuma nekvalitatīvi sniegtiem velkoņu pakalpojumiem (.), kas ir Līguma 2.2. punkta noteikumu pārkāpums.

Tāpat regulāri tiek saņemtas sūdzības par Uzņēmumu darbinieku prettiesisku radiosakaru izmantošanu (.), tādējādi apdraudot drošu kuģu satiksmi Rīgas ostā, kas ir Līguma 2.2.punkta noteikumu pārkāpums”.

5.2. PKL Rīgas brīvostas pārvaldei sniegtie argumenti.

PKL 26.05.2009. iesniedza Rīgas brīvostas pārvaldei „Iesniegumu par Rīgas brīvostas pārvaldnieka 19.05.2009. „Paziņojumu par līguma vienpusēju izbeigšanu” atcelšanu” (turpmāk – Pieteikums).

Uz Paziņojumā norādītajiem Līguma noteikumu pārkāpumiem PKL Pieteikumā Rīgas brīvostas pārvaldei ir norādījusi sekojošo:

1) 2006.gada pārskats Rīgas brīvostas pārvaldei tika nosūtīts 07.07.2009. ierakstītā pasta sūtījumā, savukārt 2007.gada pārskats tika nosūtīts 09.05.2008. ierakstītā pasta sūtījumā;

2) apkalpoto kuģu saraksti par 2003.gadu un 2004.gada I ceturksni iesniegti pa faksu Līgumā noteiktajā termiņā, apkalpoto kuģu saraksts par II ceturksni

iesniegti Rīgas brīvostas pārvaldē 09.07.2004. (atzīmēts par saņemšanu uz PKL eksemplāra), apkalpoto kuģu saraksts par 2006.gada II ceturksni nosūtīts 10.07.2006. pa pasta, apkalpoto kuģu saraksts par 2007.gada I un II ceturksni nosūtīts 09.07.2007. ar ierakstītu pasta sūtījumu, apkalpoto kuģu saraksts par 2008.gada IV ceturksni iesniegts ar vienkāršo pasta sūtījumu;

3) par apdrošināšanas polišu nosūtīšanu par periodu 2007.-2008.gads liecina ierakstītu pasta sūtījumu 09.07.2007. reģistrs, par 2008.-2009.gadu polišu sūtījumu pavadvēstules Nr.282/09-08i Rīgas brīvostas pārvaldes atzīmētā kopija. Apdrošināšanas polišu kopijas par periodu no 01.05.2009. ir nosūtītas pa faksu un atkārtoti pievienotas šim Pieteikumam.

Attiecībā uz PKL nekvalitatīvi veiktajiem pakalpojumiem tiek norādīts, ka saskaņā ar PKL velkoņu kvītīm, kuras parakstījuši kuģu kapteiņi, to noteikumos norādīts, ka par visiem notikumiem un/vai negadījumiem velkoņa pakalpojumu sniegšanas laikā atbild kuģa īpašnieks/kapteinis. Negadījumos tiek veikta objektīva izmeklēšana. Ņemot vērā, ka nekādi materiāli zaudējumi abām pusēm (velkoņa pakalpojuma sniedzējs un šā pakalpojuma saņēmējs) nav bijuši, attiecīgi nav bijušas sūdzības par velkoņu darbu.

Attiecībā uz PKL darbinieku prettiesisku sakaru izmantošanu, PKL Pieteikumā norāda, ka Valsts elektrosakaru inspekcija pēc Rīgas brīvostas pārvaldes lūguma ir veikusi PKL radiosakaru iekārtu pārbaudi un nekādus pārkāpumus radiosakaru izmantošanā nav konstatējusi, tāpēc nav pamata uzskatīt, ka PKL prettiesiski izmanto radiosakarus.

5.3. Konkurences padome 02.06.2009. lūdza Rīgas brīvostas pārvaldei norādīt Paziņojuma izdošanas iemeslus un tā objektīvo pamatojumu. Rīgas brīvostas pārvalde 08.06.2009. vēstulē Nr.1-09/1118 paskaidro, ka, izvērtējot PKL Pieteikumu, Rīgas brīvostas pārvalde ir atsaukusi šo paziņojumu, par ko 08.06.2009. ir paziņots PKL un tā ir tiesīga turpināt sniegt velkoņu pakalpojumus Rīgas brīvostā.

PKL 09.07.2009., atbildot uz Konkurences padomes 06.07.2009. vēstuli Nr.1155, norādīja, ka Rīgas brīvostas pārvalde ir atsaukusi tās Paziņojumu, un Līgums par velkoņa pakalpojumu sniegšanu Rīgas brīvostā ir spēkā.

Vienlaikus, veicot Lēmumā Nr.E02-8 noteikto tiesisko pienākumu izpildes kontroli, konstatējams, ka laika periodā no 01.06.2009. līdz 08.06.2009., PKL ir sniegusi velkoņa pakalpojumus Rīgas brīvostā⁵. Tāpat Konkurences padomes rīcībā esošā informācija par laika periodu līdz 30.09.2009. liecina⁶, ka PKL sniedz velkoņa pakalpojumus Rīgas brīvostā.

Tādējādi Konkurences padome secina, ka, lai gan Rīgas brīvostas pārvalde formāli bija paziņojusi PKL par līguma vienpusēju izbeigšanu ar 01.06.2009.,

⁵ Rīgas brīvostas pārvalde 16.06.2009. sniegtā informācija – pārskats par velkoņu sniegtajiem pakalpojumiem Rīgas brīvostā par periodu no 06.05.2009.-14.06.2009.

⁶ Rīgas brīvostas pārvaldes 05.06.2009. vēstule Nr.1-16/1099, Rīgas brīvostas pārvaldes 16.06.2009. iesniegtā informācija, Rīgas brīvostas pārvaldes 07.08.2009. vēstule Nr.1230, Rīgas brīvostas pārvaldes 14.10.2009. vēstule Nr.1746

tomēr tā savu paziņojumu ir atsaukusi 08.06.2009. un PKL turpina sniegt velkoņu pakalpojumus Rīgas brīvēostā.

Ņemot vērā minēto, Rīgas brīvēostas pārvaldes darbībās nav konstatējams Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 2.punktā noteiktā pārkāpuma pazīmes.

Pamatojoties uz Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 4.punktu, 13.panta pirmās daļas 2.punktu un Administratīvā procesa likuma 63.panta pirmās daļas 4.punktu, Konkurences padome

nolēma:

izbeigt lietu Nr.1101/09/05/8 „Par Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 2.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu Rīgas brīvēostas pārvaldes darbībās”.

Saskaņā ar Konkurences likuma 8.panta otro daļu, Konkurences padomes lēmumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no šī lēmuma spēkā stāšanās dienas.

Priekšsēdētāja v.i.

D.Rungēvica